

Серіал спільного виробництва Словаччини та України *Slovania* - Слов'яни зібрав біля екранів телевізорів 700 тисяч глядачів - це 14% населення Словаччини.

Дія серіалу відбувається у VII ст. н. е. та розгортається паралельно у двох слов'янських поселеннях - городищі землеробів Фурнау та схованому високо в Карпатах селищі мисливців і пастухів Великий Стіл, де

Словацько-український серіал *Slovania* - Слов'яни стартував на телеканалі TV JOJ

живе головна героїня - юна травниця Драга. Дівчина-сирота, наділена магичними здібностями, шукає спосіб урятувати брата, та одного разу в лісі знаходить пораненого незнайомця, котрий не пам'ятає, хто він і звідки. Драга рятує чужинця, разом вони намагаються дізнатися про його минуле. Але чим більше дізнаються герої, тим більша небезпека загрожує жителям слов'янських поселень. Мирні люди змушені перетворитися на воїнів, щоб дати відсіч давнім і грізним ворогам - кочівникам-аварам...

«У серіалі ми спостерігаємо за життям двох поселень протягом календарного року, коли відбуваються всі ритуали, що були в наших предків у дохристиянський період, - пояснює головний сценарист «Слов'ян» Йозеф

весілля, спілкування з надприродними істотами. І все це - очима людини, яка не належить до громади і з подібним стикається вперше. Можна сказати, це погляд нашого глядача».

За словами творців серіалу, їхня головна мета: зробити слов'ян, їхню міфологію, «слов'янську тему» взагалі, модними у світі. «Слов'янська міфологія не менш цікава, ніж давньогрецька чи єгипетська, - запевняє креативна продюсерка серіалу Олена Бобровська (Україна), - і в тому, що вона досі не стала трендом, винні ми самі, бо не змогли розповісти свою історію так, аби всіх нею зачарувати. Цей серіал - спроба виправити ситуацію».

Оскільки дія відбувається у дохристиянський період у житті слов'янських племен, у фільмі неодноразово зга-

зу села Дениші Житомирської області.

У кадрі українські актори говорять українською, а словацькі колеги відповідають їм словацькою. В Укра-

▲ Роль головної героїні Драги виконала українська актриса Поліна Носихіна (нар. 26 грудня 2000 року в Києві). Виступала вже в 18 українських кінострічках, у тому числі в кінофільмах «Друге життя Єви» (2017), «Сонячний листопад» і «Перші ластівки» (2019).

їні серіал будуть транслювати українською мовою.

Прем'єра серіалу в Словаччині відбулася 10 березня 2021 року. А ось в Україні вона лише запланована. Точна дата поки що невідома, фільм покажуть на телеканалі 1+1.

Ролі виконують: Чарад - Душан Цінкота (Словаччина), Драга - Поліна Носихіна (Україна), Влад - Юрай Лой (Словаччина), Богдан - Олександр Мавріц (Україна), Радуз - Томаш Машталір (Словаччина), Лада - Яна Квантікова (Словаччина), Бело - Макар Тихомиров (Україна), Зубатий - Олександр Рудинський (Україна), Сокіл - Олег Мосійчук (Україна), Казмир - Олексій Тритенко (Україна), Ясна - Тетяна Міхіна (Україна), Божидара - Зузана Фіалова (Словаччина), Боян - Ріхард Аутнер (Словаччина), каган Годрін - Ашот Арушанов (Україна), Аварка - Євгенія Шимшир'ян (Україна), Зора - Ольга Ясинська (Україна), Вартовий - Остап Дзядек (Україна).

Режисер - Петер Беб'як.

-р-

Довідник «Рідним краєм»

З друку вийшов довгоочікуваний тримовний українсько-словацько-англійський довідник «Рідним краєм» (Пряшів, 2020, 28 стор., ISBN 978-80-85137-38-5). Упорядник - Андрій Яцканин, автори текстів - Павло Богдан та Мирослав Ілюк, фотографії Ладислава Цупера, Мирослава Ілюка та з архіву СРУСР, тексти на англійську переклала Любича Бабота.

Публікація призначена, головним чином, для молодих людей. Її мета - дати стислі відомості про культурно-національне життя русинів-українців та ознайомити користувача з найважливішими культурними подіями, культурно-історичними та іншими визначними пам'ятками.

Довідник містить інформації про організації та установи, які діють на ділянці культурно-національного життя української національної меншини, в тому числі про Союз русинів-українців СР.

Далі, публікація знайомить з циклічними культурними акціями, такими як «Струни серця Ірини Невицької», Фестиваль драми і художнього слова ім. О. Духнович, Фестиваль фольклору русинів-українців у Кам'юнці, Свято культури русинів-українців Словаччини у Свиднику, яким кульмінує діяльність колективів народної художньої творчості протягом року. Фестивалем духовної пісні у Снині Центральна рада СРУСР сприяє розвитку християнських народних традицій.

Одною з найулюбленіших акцій СРУСР є пісенний огляд «Маковицька струна». Її метою є популяризація і збереження багатства народних пісень русинів-українців Словаччини та відкриття нових співацьких талантів.

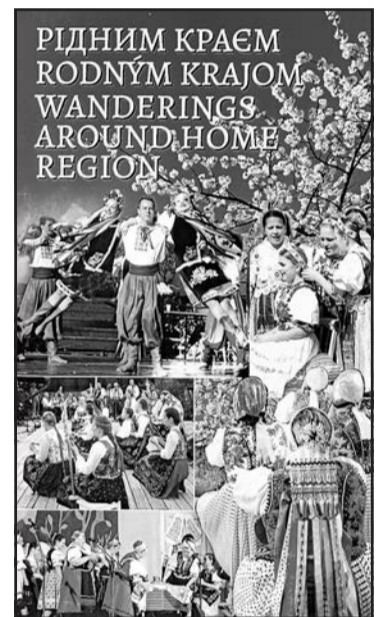
Дні України в Кошицях проводяться з 2015 року. У них виступають художні ансамблі та окремі виконавці з України, а також колективи русинів-українців Словаччини. Їх складовою частиною є також виставки, фахові конференції та гастрономічні акції.

Окрім центральних акцій, проходять також регіональні свята і фестивалі.

Крім того, публікація містить інформацію про Словацько-український культурний та інформаційний центр в Пряшеві, знайомить з українською пресою Словаччини - газетою «Нове життя» і журналами «Веселка» та «Дукля».

Цінними в довіднику є фотографії та довідки про найважливіші культурні та історичні пам'ятки русинів-українців. Серед них це пам'ятна стела про надання З'єднаній школі з українською мовою навчання в Пряшеві імені Тараса Шевченка, далі, мова йде про пам'ятника родини Острозьких (16 ст.) на роздоріжжі до Бардіївського курорту, пам'ятники Олександрові Духновичу в Пряшеві, Тополі і Стащині, пам'ятник Олександрові Павловичу у Свиднику і меморіальна дошка співцеві Маковиці в Шариському Чорному, меморіальна дошка Анатолію Кралицькому в Чабинах, меморіальні дошки Іванові Мацинському в Меджилабірцях, Федорові Лазо-

рику в Бехерові, Ірині Невицькій в Удолі і Збудській Білій, Михайлові Балудянському у Вишій Вільшаві, Петрові Лодію в Збої, Анці Ябур в Стащині, Юркові Колинчаку в Стащині, Федорові Головатому в Руській Волоні, Юлію Ставровському-Попрадому в Суліні, Адольфові Добрян-

ському в Рудльові і бюст в Михайлівцях, далі меморіальні дошки Адольфові Борецькому в Ублї, Михайлові Вацлавському і Олександрові Любимову в Меджилабірцях, Олексію Сухому в Збудській Білій, пам'ятник на славу, честь і пам'ять князя Лаборцю, меморіальні дошки Олександрові Митраку в Кленовій, Тарасові Шевченку і Павлові Йозефу Шафаріку в Кошицях, Андрієві Савці в Стебнику, Михайлові Брадачу в Кам'юнці, Василеві Латті в Пчолиному і т.п. Належне місце відведене меморіальній дошці Григорієві Сковороді в Братиславі, бюсту Тараса Шевченка в Братиславі. Додаймо, що в Братиславі також зберігається могила зачинателя нової української літератури на Закарпатті Василя Гренджі-Донського.

Почесне місце в публікації відведене діяльності СНМ - Музею української культури, скансену і галереї ім. Дезидерія Миллого у Свиднику.

Публікацію можна придбати в Центральній раді СРУСР в Пряшеві і в регіональних організаціях СРУСР.

-мі-

Мілан Бобак

ДОЛЯ ГЕРОЯ

Скільки слави! Вік у казці. В казці-масці. Під вагою орденів - червонів і посинів.

СУЄТА

Розмови наші звичні. У них вожді дволичні і їх діла комічні.

Прокинувся новий чин, а може, й сотий злочин.

▲ Кадр з фільму.

Коляк (Словаччина). - Починаємо від ініціації, перетворення молодих хлопців на чоловіків, далі - літне сонцестояння... Крім того, бачимо обряди поховання,

дуються язичницькі боже-ства слов'ян: Велес, Мокош, Морена. Їхні жерці та, власне, деякі з божеств - у числі героїв серіалу.

Зйомки проходили побли-

Фінансові пожертви

Редакція «Нового життя» вдячна за моральну і матеріальну підтримку читачів і прихильників газети.

На видавничу діяльність пожертвував:

Іван Бача, Суха над Парнов - 50 €

Пожертви на газету, на діяльність Союзу русинів-українців СР та Словацько-українського культурного та інформаційного центру можна надсилати на такий рахунок:

VÚB Prešov, číslo účtu: SK95 0200 0000 0000 0223 4572
Редакція.

Вітаємо з ювілеєм До 75-річчя Мирослава Сополіги

26 березня цього року вступив у своє 75-річчя етнолог, дослідник матеріальної і духовної культури українців Словаччини д-р Мирослав Сополіга, доктор історичних наук (нар. 26.3.1946 р. у Свиднику). Заслужений авторитет в наукових колах здобув не лише через свою науково-дослідну роботу, але і тому, що йому з позиції директора разом з колегами вдалось розбудувати Музей української культури у Свиднику і заодно захистити його перед заздрисним недоброзичливим оком.

У 60-і – 70-і роки ХХ ст. Мирослав Сополіга об'їздив усі українські села Східної Словаччини, зібрав величезний за обсягом етнографічний матеріал, який став основою музейних колекцій та експозицій.

Провідний український вчений-етнолог, історик, краєзнавець Павло Федака, доктор історичних наук на сторінках журналу «Дукля» (№ 2, 2016) особливо цінує те, що Мирослав Сополіга відіграв провідну роль в організації наукового життя та побудові музею просто неба – скансену на площі 11 га (дослідження, відбір пам'яток народного будівництва, організаційне забезпечення технічної документації, переміщення об'єктів, їх інсталяції в ареалі експозиції і т. д.). Він же був автором концепції та тематич-

ного плану побудови експозиції цього музею. З 1975 року в експозицію скансену під його керівництвом було переміщено близько 50 пам'яток народного будівництва українців Східної Словаччини. На нинішній день це – один з кращих музеїв просто неба Словаччини.

До його заслуг належить організація та відкриття у 1983 р. картинної галереї ім. Д. Миллоґо як філіалу Музею української культури у Свиднику.

Важко охопити всю широту діяльності ювіляра. Для нас особливий інтерес становлять його роботи останніх років, які він друкував здебільшого в Науковому збірнику Музею української культури у Свиднику, серед них особливо такі його роботи, як «50 років діяльності Музею української культури у Свиднику» (№24, 2007),

«Пам'ятки сакральної архітектури в контексті діяльності СНМ – Музею української культури» (№25, 2010), «Роль музею в процесі утвердження української ідентичності населення Північно-Східної Словаччини» (№26, 2011), «Матеріальні вияви народної культури русинів-лемків» (№ 27, 2013), «До проблематики етнічності збіркових колекцій та бібліотечних фондів СНМ – Музею української культури» (№28, 2016) та ін.

В колі наукового інтересу Мирослава Сополіги постійно була і досі є народна архітектура. У своїй капітальній роботі «Народна архітектура українців Словаччини» (Свидник, 2016) він, між іншим, зазначає: «Наші предки принесли із собою в Карпати свою прекрасну руську (українську) мову, свою віру та надзвичайно багату матеріальну й духовну культуру. Кращі народні традиції збереглися донині. А якраз мова, віра, народна культура й мистецтво є тим найпереконливішим свідченням про етнічний характер населення Пряшівщини та його причетність до українського народу. Наукові етнографічні, фольклористичні, лінгвістичні, теологічні та інші роботи яскраво свідчать про те, що тут споконвіку живуть українці. Будь-які спроби елімінувати український характер цього населення в смислі штучно сконструйованих теорій

є безпідставними та шкідливими. Вони служать чужим (панівним) інтересам».

Ці слова особливо цінні і в зв'язку з тим, що від 1989 року постійно йде боротьба на національному полі. Ці сили пропонують сучасникам розкол замість єднання, розбрат замість примирення, руйнацію замість будівництва, конфронтацію замість злагоди. Все це не йде ні на користь русинів-українців, ні всієї Словаччини. Цей мадяронський кукіль про «своїх» русинів і «чужих» українців сучасні політики засівають в мирне слов'янське поле і вно-

сять в Словаччину неконкордизм замість злагоди і порозуміння.

Мирослав Сополіга не покладає своїх рук ні після виходу на пенсію, постійно в творчих наукових пошуках. Особливо важливими він вважає дослідження складних процесів самоідентифікації русько-українського населення Північно-Східної Словаччини після подій 1989 року.

До дальших літ нашому ювілярові бажаємо міцного здоров'я, витримки і нових досягнень на науковому полі.

На многая і благая літа!

—мі—

3 Президії ЦР СРУСР

10 березня ц.р. в онлайн форматі відбулось засідання Президії Центральної ради Союзу русинів-українців Словацької Республіки.

Учасники засідання обговорили можливість зміни термінів реалізації деяких проектів з 2020 року. Оскільки більшість проектів СРУСР торкається циклічних акцій, тобто таких, які повторюються кожного року, а на них були випрацьовані проекти і на цей рік, то Союз попросив про продовження термінів лише у трьох із 17 минулорічних проектів. З них було дотепер виконано 8, один проект частково. В рамках даних можливостей вдалось провести дві центральні акції – 66 Свято культури русинів-українців Словаччини у Свиднику та 55 Фестиваль фольклору в Камійонці, в Словацько-українському культурному та інформаційному центрі у Пряшеві було реалізовано 4 виставки в рамках циклу «Мистецтво для всіх», в селі Убля на основі проекту діяв гурток української мови та культури, було видано дві книжкові публікації («Ей, заграйте, заграйте...» та «Рідним краєм») і протягом року регулярно виходили періодичні видання СРУСР – «Нове життя» та «Веселка».

На 2021 рік СРУСР подав так само 17 проектів, які 23 березня ц.р. обсудила фахова рада Фонду підтримки культури національних меншин.

Члени Президії обговорили також актуальні завдання організації, які впливають із сучасної пандемічної ситуації. Виконуючи обов'язки голови ЦР СРУСР П. Богдан та заступник голови В. Бандурчин інформували про участь в онлайн засіданнях органів міжнародних організацій – Світового і Європейського конгресу українців та Світової федерації українських лемківських об'єднань, про які ми вже інформували й на сторінках нашої газети.

—пб—

РУСИНИ-УКРАЇНЦІ СЛОВАЧЧИНИ У ДЗЕРКАЛІ СТАТИСТИКИ (11)

* * *

Із офіційного перепису населення 2011 року випливає, що в особливо важкому стані перебуває українська національна меншина Словаччини, до якої 2011 року записалося лише 7430 осіб. Майже всі вони живуть у містах, розпоросені між словацьким населенням. У 140 селах, у яких русини досягли понад 20 %, українців виявилось лише 632; русинів – 10 099 ²¹.

Отже, українська національна меншина у Словаччині опинилася й справді на грані виживання. Сьогодні українською літературною мовою тут виходять лише три часописи: дотижневик Союзу русинів-українців Словацької Республіки «Нове життя» (ред. – Мирослав Ілюк), двомісячник Спілки українських письменників Словаччини «Дукля» та щомісячний журнал для дітей «Веселка» (ред. двох останніх – Іван Яцканін). Усі три часописи виходять «на громадських засадах». Уряд Словаччини з державного бюджету оплачує лише їх друк, гонорари двом редакторам (які не мають постійної зарплати) та деякі інші видатки.

Ця преса має передплатників лише на території Словаччини.

Заради справедливості треба сказати, що Уряд Словацької Республіки з державного бюджету фінансує Музей української культури у Свиднику та надає фінансову допомогу СРУСР для його акцій у сфері культури, зокрема для фестивалів народної художньої творчості, художніх виставок та друкованого слова. Вплив цих установ на плекання національної ідентичності українців – мінімальний. Мінімальним є і вплив Словацько-українського товариства, яке основну увагу спрямовує на економічну співпрацю між Словаччиною та Україною. Мінімальним є також вплив кафедри української мови і літератури при Пряшівському університеті.

Словацька держава покриває культурні активності національних

меншин згідно з їх статистичною кількістю, у зв'язку з чим русинським установам та організаціям (які не мають за плечима «матірної держави», яка б їх підтримувала) на їх діяльність дістається більше коштів, ніж українським організаціям.

Українська громада Пряшівщини значні надії покладає на Словацько-український культурний та інформаційний центр у Пряшеві, на реконструкцію будинку якого певну суму виділив Уряд України (на підставі Словацько-українського міждержавного договору, згідно з яким Уряд Словаччини виділив відповідну суму для реконструкції Центру словацької культури в Ужгороді). Та якщо Центр словацької культури в Ужгороді (за слугою Уряду України) вже успішно діє, Уряд Словаччини не поспішав з відкриттям Центру української культури в Пряшеві, на що вказали й делегати VI з'їзду Союзу русинів-українців Словацької Республіки у своїй резолюції від 26 січня 2013 року ²².

Про деякі причини байдужого, а то й негативного ставлення русинів-українців до своєї національної ідентифікації ми вже говорили. Основна полягала в тому, що перехід населення з російської на українську в 50-х роках минулого століття був реалізований адміністративним шляхом – указом «зверху» – без належної підготовки населення до такої радикальної зміни. Немалу роль тут зіграла «антибандерівська» пропаганда, «оптація» русинів-українців в Україну 1947 року та їх «реоптація» у Словаччину в 1960–1970-х роках, боротьба з так званним «українським буржуазним націоналізмом» та насильна депортація українців (лемків) Польщі з рідних земель у СРСР та Західну Польщу, що проводилася в безпосередньому сусідстві з територією Пряшівщини.

До того переліку потрібно зарахувати так само й негативний образ Радянського Союзу в уяві пересічних людей у так званих соціалістичних роках, який останнім часом пере-

йшов і на ставлення до України (негативний імідж якої підтримують так само й повідомлення в словацьких засобах масової інформації) та безперспективність застосування української літературної мови в реальному житті. Наведемо конкретний приклад. За шістдесят років існування кафедри української мови та літератури Пряшівського університету диплом спеціаліста із цього предмету здобуло понад шістсот студентів. Тих, що працювали, або й досі працюють у своїй дисципліні (учителями, журналістами, письменниками тощо), є дійсно тільки близько двох десятків ²³. Вони працювали або й досі працюють у ділянці іншої суміжної дисципліни, узаканованої в їхньому дипломі. Із занепадом українських шкіл зникла й потреба вчителів української мови. Це торкається також українських засобів масової інформації, в яких потреба нових спеціалістів-україністів є майже нульовою. Навіть ті українці, які в рамках словацьких промислових та торговельних фірм потрапили в Україну, не знайшли там застосування своєї спеціальності, оскільки в партнерських фірмах переважала російська мова.

Згадуваний негативний імідж України та українців (підтримуваний і словацькими засобами масової інформації), крім іншого, представлений у поширених словосполученнях: «українська мафія», «українська корупція», «українське хабарництво», «українська безвідповідальність» тощо. Ще й нині Українська повстанська армія та Організація українських націоналістів у засобах масової інформації зображуються в негативному світлі. До того ж словацька політична і частково громадська думка й надалі більше орієнтована на Росію, ніж на Україну.

Однак словацькі установи радо приймають спеціалістів з України (лікарів, інженерів, спортсменів, співаків, музикантів) й оцінюють їхню діяльність високо позитивно. Ті, проте, майже зовсім не залучаються до

громадського життя русинів-українців Словаччини.

Асиміляція найзахіднішої гілки українського народу значною мірою залежатиме від національної, економічної та політичної ситуації в Україні.

Якщо Україна стане потужною європейською державою зі стабільною економікою й остаточно вирішеними політичними, національними та мовними питаннями, тоді до неї будуть горнутися і русини-українці Словаччини, як горнулися до неї попередні покоління в минулих століттях. Якщо Україна й надалі залишиться економічно й політично нестабільною, а значна частина її населення шукатиме заробітку за межами країни, якщо в найвищих органах влади, включно з міністерствами та урядом, російська мова буде переважати, якщо кількість російськомовного друкованого слова в Україні кількарізово буде перевищувати кількість української друкованої продукції, якщо в середніх і вищих школах Східної України й надалі пануватиме російська мова, тоді важко сподіватися, що до неї будуть горнутися закордонні українці, включно з русинами-українцями Словаччини, які там живуть принаймні з XIII – XIV ст.

Та ми все-таки є оптимістами. Хочемо вірити у світле майбутнє України, від якого значною мірою буде залежати й майбутнє русинів-українців Словаччини.

Микола МУШИНКА,
Олександр МУШИНКА.

²¹ Понад 20-відсоткову межу русько-українського населення в 2011 році досягло лише одне окружне місто у Словаччині – Меджилабірці, у якому до русинської національності записалося 2419 осіб (36 %), до української – 210 (3 %); разом – 2 629 осіб (39 %).

²² Vyhlásenie delegátov VI. zjazdu Zväzu Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky // Нове життя. – 9. 2. 2013. – Ч. 2. – С. 1.

²³ За всю історію існування кафедри української мови та літератури вивчалася тільки як педагогічна дисципліна в комбінації з іншою спеціальністю: словацькою, англійською, німецькою та іншими мовами, історією, політологією тощо, або як перекладацька дисципліна (в останніх роках). Самостійна українська дисципліна в Пряшеві фактично ніколи не викладалася.

Під час перепису населення в 2001 році в містах Східної Словаччини (тобто в Пряшівському та Кошицькому краях) жило 11 156 русинів (1,34 % міського населення) та 5785 українців (0,69 %). Найбільше за кількістю осіб разом (перша цифра – кількість русинів, друга – українців, третя – відсоток русинів і українців, узятих разом) жило в містах: Меджилабірці – 2303/413 (40,29 %), Гуменне – 1702/742 (6,95 %), Кошиці – 1279/1077 (1,00 %), Пряшів – 1111/1039 (2,32 %), Свидник – 1621/506 (17,11 %), Снина – 1245/536 (8,35 %), Бардіїв – 829/458 (3,87 %), Стара Любовня – 240/162 (2,48 %), Михалівці – 116/186 (0,76 %), Стрпків – 240/162 (2,48 %). У столиці Братиславі було разом 913 осіб – 461/452 (0,21 %).

У 2011 році в містах Словаччини жило 13 215 громадян русинської національності (1,06 %) та 3901 – української (0,31 %). Найбільше в містах: Гуменне – 2263/406 (7,61 %), Меджилабірці – 2419/210 (38,61 %), Свидник – 2257/232 (21,24 %), Кошиці – 1643/758 (1,00 %), Пряшів – 1455/643 (2,29 %), Снина – 1663/279 (9,37 %), Бардіїв – 1093/257 (4,01 %), Стара Любовня – 577/87 (4,06 %), Стрпків – 309/47 (3,25 %), Михалівці – 207/145 (0,88 %). У Братиславі була разом 1201 особа – 747/454 (0,29 %).

Як бачимо, останній перепис населення задокументував збільшення людей русинської і значне зменшення людей української національності – не лише в селах, але й у містах Словаччини.

У 2011 році, у порівнянні з 2001 роком, найбільший приріст русини зазнали в містах: Свидник (636 осіб), Гуменне (561), Снина (418), Кошиці (364), Пряшів (344), Стара Любовня (337), Бардіїв (264), Меджилабірці (116). У Братиславі число збільшилося на 266 осіб.

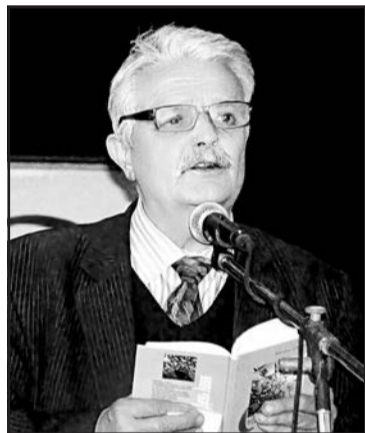
Українці в усіх вищенаведених містах зазнали зменшення кількості. Найбільше в містах: Пряшів (396 осіб), Гуменне (336), Кошиці (319), Свидник (274), Снина (257), Меджилабірці (203), Бардіїв (201), Стара Любовня (75).

▲ Святова академія «Між Карпатами і Татрами» та зустріч з поетом Василем Густі. Василь Густі (посередині) в колі читців-декламаторів та українських письменників Словаччини. СММ – МУК. 12.4.2019 р.

Василь Густі

21 березня 1951 року своє сімдесятиріччя відзначив український поет, публіцист, перекладач Василь Густі. Він належить до тих письменників, які мають своїх стійких прихильників і на Пряшівщині серед шанувальників і шанувальниць через глибокий ліризм його поезії, яка вмє чарувати як молодь, так і дорослих.

▲ Василь Густі читає свою поезію на святі художнього слова «Струни серця Ірини Невицької», Удоль, 22.4. 2017 р.

Василь Густі народився 21 березня 1951 р. в Королеві Виноградівського району Закарпатської області України.

Закінчив філологічний факультет Ужгородського державного університету.

Працював журналістом, в районній газеті «Карпатська зірка», редактором редакції художньої літератури видавництва «Карпати», був державним службовцем (у пресслужбі обласної державної адміністрації, згодом помічником голови Закарпатської обласної ради тощо). Довгими роками очолював Закарпатську організацію Національної спілки письменників України.

Писати вірші Василь Густі почав ще у школі, невдовзі його твори стали друкуватися у республіканській пресі. Перша збірка автора «Перон» вийшла тільки 1977 року. У доробку Василя Густі понад двадцять поетичних збірок, книги гумору й сатири, спогадів та есеїв тощо.

«... Поезія В. Густі в багатьох виявах має медитативний характер, тобто є роздумами про буттєві проблеми та питання життя, про етичні виміри людських взаємин, виявляє заглибленість у внутрішній світ ліричного героя, має монологічне мовлення...», – вважає літературознавець Олександра Ігнатівич.

Вірші Василя Густі покладено на музику.

На рахунок Василя Густі такі поетичні збірки: «Перон» (1979), «Жадання дороги» (1982), «Обличчя» (1985), «Простеліть мені, мамо, рушник» (1991), «Калина в інеї» (1991), «Пригорщ краплин» (1991), «Зерно в ріллі» (1996), «Між берегами тиші» (1998), «Ти-

са камінь обтесала» (2001), «Березове колесо» (2005), «Ріка під кригою» (2009), «Полин гіркий, полин солодкий» (2012), «Зоря Біловежі» (2013), «Затисянська околиця» (2016), «Світанок у день Анни» (2016).

Василь Густі є одним з упорядників антології малої прози «Slanko nad Karpatmi» (Кошиці, 1985), упорядник колективних збірок «Дзвінке джерело» (1983), «Відлуння» (1985), «Витоки» (1988), антології «Закарпатська поезія ХХ століття» (2003). Перекладає зі словацької, угорської.

Василь Густі утримує довірчі зв'язки з Спільною українських письменників Словаччини, українськими журналістами Словаччини, друкує поезію на сторінках літературно-мистецького і публіцистичного журналу «Дукля».

До дальших літ нашому другові бажано міцного здоров'я і дальших творчих злетів.
На многії і благії літа!
Редакція газети «Нове життя».

Двадцять років тому побачив світ перший випуск двомовної літературної серії «Між Карпатами і Татрами», засновником якої була і надалі продовжує роботу над нею Тетяна Ліхтей (на фото), доцент Кафедри словацької філології Ужгородського національного університету.

На початку це була, так би мовити, трибуна для студентів-славистів, які перекладали твори українських авторів на словацьку мову, але і словацьких літературів по-українськи. Після семи номерів цієї серії організатор цього видання вирішив включити у цей проект і надати простір й професійним майстрам художнього перекладу, щоб студенти мали

Сторінки минулого (27)

БАШІВЦІ – BAŠOVCE невідоме поселення (окр. Стара Любовня)

В «Історії Мукачівської єпархії» Іван Пастелій серед віруючих східного візантійського обряду двічі наведена назва невідомого поселення – Башівці (Basocz) і серед віруючих цього поселення згадується Марія Капкова (див. М. Лучкай «Історія карпатських русинів», т. V, стор. 83 і 84). Башівці, за цим джерелом, мало б знаходитись поблизу Малого Липника нинішнього Староліубовнянського округу на самому

кордоні з Польщею, де була парафія. Село такої назви не знаходиться ні в списку населених пунктів Лемківщини на польській стороні Карпат.

Такого поселення на території Староліубовнянського нема, але, ймовірно, під такою чи подібною назвою могло існувати, адже Іван Пастелій був генеральним вікарієм новоствореного Списького вікаріату з осідком в Кошицях (1787 – 1790) і там укладався точний список всіх парафій, філіалок і місцями наводиться навіть поіменний список віруючих. Як відомо, Списький вікаріат входив до складу Мукачівської

греко-католицької єпархії, парафії якої були розкидані по всій території Словаччини і основну частину віруючих на той час становили етнічні русини (українці). Нагадаймо, Мукачівська єпархія охоплювала не тільки сьогоденню Закарпатську область України, але і сусідні території в Словаччині, Угорщині та Румунії, де проживали українці-русини.

Виходячи з списку сіл Словаччини, село подібної назви Bašovce знаходимо за межами історичної української етнічної області – в західній частині Словаччини, поблизу Пештян. Можна припускати також, що до неточності могло дійти хіба що при перекладі назви села Basocz з латиномовного оригіналу роботи Івана Пастелія.

-мі-

У Києві освятили пам'ятник о. Августинові Волошину

15 березня 2021 року, у 82-у річницю проголошення незалежності Карпатської України, в Києві, на Аскольдовій могилі, глава Української Греко-Католицької Церкви, Блаженніший Святослав освятив пам'ятник о. Августину Волошину, великому сину України, активному громадському і релігійному діячу, священнику Греко-Католицької Церкви, президенту Карпатської України.

«Саме він, наш священник, показує, що Мати-Церква в найтяжчих моментах історії завжди була для свого народу Матір'ю і Чителькою. Наше духовенство вміло брати на себе відповідальність за долю українського народу. Наші священники не просто були хранителями душі народу, але зберігали і розвивали його духовну, культурну, національну спадщину. А на прикладі президента Карпатської

України отця Волошина вміли брати на себе відповідальність і за її державобудівництво», – сказав Блаженніший Святослав.

Отець Августин, зауважив Главу Церкви, хоч усвідомлював усі небезпеки того завдання, яке на нього покладав український люд на Закарпатті, все-таки прийняв цей виклик. Він віддав своє життя за те, щоб народ, який так прагнув жити у своїй державі, на своїй рідній землі, міг здобути державність і її цінувати.

Пам'ятник о. Августину Волошину, як вже було зазначено, споруджено на Аскольдовій могилі в Києві, де, за словами патріарха Святослава, починає народжуватися пантеон героїв України.

«Ми тут маємо знак, який вшановує героїв славного бою під Крутами. Тут спочивають герої Майдану, герої війни на Донбасі. І відсьогодні тут стоятиме пам'ятник о. Августину Волошину, безперечно героєві України, героєві змагання українців за своє, за свою культуру, за свою Церкву, за свою державу», – підкреслив Глава УГКЦ.

Після освячення пам'ятника о. Августину Волошину Блаженніший Святослав відслужив панахиду.

Довідка

Карпатська Україна, яка в 1938 році була заснована як автономна республіка у складі Чехо-Словаччини, рік після цього, а саме 15 березня 1939 року, здобула незалежність. Президентом цієї Української незалежної держави, яка розташовувалася в основному на гірській частині території Закарпаття, став о. Августин Волошин, священник Греко-Католицької Церкви.

Департамент інформації УГКЦ.

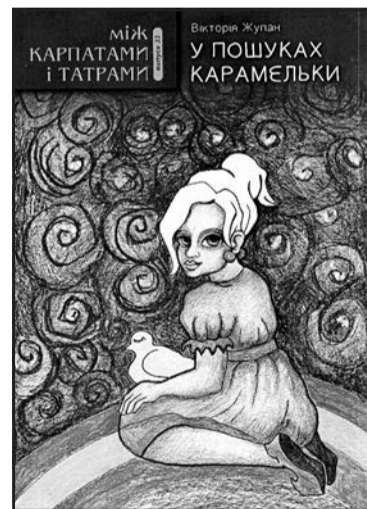
Неповторима літературна мандрівка

можливість увійти у їхню «перекладацьку кухню».

Ця неповторима літературна мандрівка продовжується. Цього року у серії «Між Карпатами і Татрами» як 34-ий випуск появилася поезія закарпатської української поетеси Христини Керити у словацькому перекладі Валерії Юричко. У цьому зв'язку слід нагадати, що В. Юричко у серії «Між Карпатами і Татрами» почуває себе насправді творчо і затишно. Вона, наприклад, перекладала на словацьку мову поезію Зореслава (випуск 10), поезію Ярослава Павличко (випуск 11), прозу Дмитра Кешелі (випуск 14), поезію Василя Гус-

ті (випуск 15), поезію Дмитра Кремнія (випуск 17 і 25), поезію Михайла Василенка (випуск 19), поезію Петра Скунца (випуск 26). Останнім часом у її творчому перекладацькому доробку появилася і поезія Мар'яни Нейметі (випуск 31).

Творче «перекинення мостів» в галузі літератури триває. Більше того, у серії «Між Карпатами і Татрами» вийшов 33-й випуск, присвячений дитячій літературі. Тут вийшла казка закарпатської української письменниці Вікторії Жупан «У пошуках Карамельки» у перекладі на словацьку мову. Автор перекладу – Валерія Юричко. У передмові «Спрага за добром» Тетяна Ліхтей наголошує: «Неабияк дивуюся, що в нашому хаотичному, прагматичному, меркантильному світі, коли відкрито ведеться жорстока, цинічна, підступна боротьба за владу, впливи, ресурси, коли торжествує сила «золотої копійчини», а правда залишається беззахисною і, здається, вже немає надії на справедливість,

існує ще десь загадковий веселковий острів, до якого безперечно пристають казкові човни. І немає на тому острові ані знедолених, ані бідних, ані голодних, бо його мешканці живуть під омофором Любові й Добра. Принаймні, в цьому переконують нас книжки для дітей закарпатської письменниці Вікторії Жупан».

Скільки болісної правди у цих словах! І у цьому випадку є паралельні тексти, що збагатять тих, хто активно цікавиться художнім перекладом, але і тих, які насолоджуються художнім словом.

Іван ЯЦКАНИН.

Степан КРУШКО

Після довготривалої хвороби в суботу, 20.03. 2021 р., в Пряшеві помер довгорічний працівник ЦК Культурного союзу українських трудящих, громадсько-культурний діяч, член Спілки українських письменників Словаччини (2011) Степан Крушко.

Степан Крушко народився 28.04.1941 р. в Хмельовій Бардіївського округу.

У 1947 разом із батьками переїхав до УРСР. Закінчив Дубенське медичне училище (Рівненська область, 1959), де й працював санітаром (1959 – 67). Після повернення в Словаччину працював актором Українського національного театру в Пряшеві (1967 – 69), згодом – знову на медичній службі (1969 – 75). В 1976–84 рр. – методист Культурного союзу українських трудящих; 1984–88 рр. – адміністратор кооперативу «Плетя».

Активно вступав у діяльність ОК КСУТ і клубу у Пряшеві, організував бесіди, зустрічі з діячами культури, готував літературні вечори.

Степан Крушко заснував Координаційний комітет реоптантів Словаччини (секретар, а згодом голова від 1991 р.), був секретарем Товариства ім. О. Духновича (від 1990 р.).

Пробував свої сили в поезії і прозі, проте не видав їх окремою книжкою. Писав переважно статті про життя оптантів і реоптантів, підготував до друку їх спогади. Видав такі книжки: *Люди з-під Мінчолу*. Пряшів, 1987; *Оптанти*. Пряшів, 1997; *Со дала – vzala našim rodákot optacia*. Prešov, 2002; *Arештанти*. Пряшів, 2003; *Диалоги*. Пряшів, 2004; *Orсія*. Prešov, 2005 (співавт.); *Domov v cudzine alebo žili sme tu Ukrajine*. Prešov, 2007; *Naši «Cernobyľci»*. Prešov, 2008 (співавт.); *Переселенці Омелянці*. Пряшів, 2008; *Chmelová – ľudia, roky, udalosti*. Prešov, 2008 (співавт.); *Krátky slovník rusínskeho nárečia obce Chmelová*. Prešov, 2010 (співавт.); *Orсія a presídlenie Rusínov do ZSSR 1945–47*. Bratislava, 2011 (співавт.); *Людина Богом благословена (о. Василь Бобак)*. Пряшів; Смольник, 2012 (співавт.); *Chmelová – ľudia, roky, udalosti*. Prešov, 2012 (співавт.); *Пам'ятка на наших Чехів*. Рівне, 2012 (співавт.). Видав довідник *Люди нашого роду. 1945 – 2015*. (Пряшів, 2016).

Активно вступав у діяльність ОК КСУТ і клубу у Пряшеві, організував бесіди, зустрічі з діячами культури, готував літературні вечори. Степан Крушко заснував Координаційний комітет реоптантів Словаччини (секретар, а згодом голова від 1991 р.), був секретарем Товариства ім. О. Духновича (від 1990 р.). Пробував свої сили в поезії і прозі, проте не видав їх окремою книжкою. Писав переважно статті про життя оптантів і реоптантів, підготував до друку їх спогади. Видав такі книжки: *Люди з-під Мінчолу*. Пряшів, 1987; *Оптанти*. Пряшів, 1997; *Со дала – vzala našim rodákot optacia*. Prešov, 2002; *Arештанти*. Пряшів, 2003; *Диалоги*. Пряшів, 2004; *Orсія*. Prešov, 2005 (співавт.); *Domov v cudzine alebo žili sme tu Ukrajine*. Prešov, 2007; *Naši «Cernobyľci»*. Prešov, 2008 (співавт.); *Переселенці Омелянці*. Пряшів, 2008; *Chmelová – ľudia, roky, udalosti*. Prešov, 2008 (співавт.); *Krátky slovník rusínskeho nárečia obce Chmelová*. Prešov, 2010 (співавт.); *Orсія a presídlenie Rusínov do ZSSR 1945–47*. Bratislava, 2011 (співавт.); *Людина Богом благословена (о. Василь Бобак)*. Пряшів; Смольник, 2012 (співавт.); *Chmelová – ľudia, roky, udalosti*. Prešov, 2012 (співавт.); *Пам'ятка на наших Чехів*. Рівне, 2012 (співавт.). Видав довідник *Люди нашого роду. 1945 – 2015*. (Пряшів, 2016).

Вічна йому пам'ять!
Редакція виражає глибоке співчуття жінці покійного, родині і близьким.

-мі-

ТЕХНІКИ ОЗДОБЛЮВАННЯ ПИСАНОК (Традиція і сучасність)

(Продовження. Початок в № 5/2021)

Віск стирають лише після покриття цілого яйця декором і його пофарбування найтемнішим кольором, досягаючи таким чином декору, навіть із кількох забарвлень: білий, жовтий, оранжевий, синій, червоний... Яйце підігривають над свічкою і ганчіркою знімають розтоплений віск. Ця техніка оздоблювання писанки вимагає великої зручності, неабиякого досвіду і вміння.

Час невпинно рухається вперед. Двадцять перше століття приносить нові технології, з традиційною восковою технікою виникають нові техніки оздоблювання писанок, а традиційна воскова залишається тим ланцюжком, що з'єднує віки.

Поряд з традиційною восковою технікою виникають нові техніки оздоблювання писанок, технічні засоби та авторські знахідки поодиноких писанкарів, які теж мають право на існування.

Техніка продряпування («вишкрябування») – є другою дуже цікавою галуззю писанкарства. Це одна з найдавніших методів наших предків, поширених на нашій території наприкінці XIX і на початку XX століття. Виготовляється прошкрябуванням орнаменту на пофарбованій в один колір поверхні яйця за допомогою гострого предмету. Металевим вістря зішкрябують пофарбований шар шкаралупи яйця, утворюючи ажурні орнаменти. Деякі дряпанки за технікою виконання можна сміливо порівняти з доскональними художніми ювелірними виробами. Дана техніка – реалістичне зображення на пофарбованій в один колір поверхні квітів (фітоморфний орнамент) – природний, натуралістичний виник на ґрунті уподібнювання

живої природи, місцевої флори, що оточувала народних майстрів. Це не лише копіювання природи в її натуралістичному виді, але, передусім, етично-образне розуміння, що виникає на підставі декоративного сприйняття навколишнього світу – форми природи народні майстри підпорядковують орнаментальному спрощенню. Домінантним є червоний, зелений, коричневий, фіолетовий кольори, але частіше фарбують одним кольором в концентрованому відварі цибулиння. Для виготовлення писанок цією технікою використовують яйця курячі, качачі та гусячі, інколи навіть страусові. На писанках цього типу, крім фітоморфного, інколи домінує й орнамент зоморфний. Найяскравішим представником даної техніки розпису є писанкарка Любов Балащак з Бардіїва.

Розпис натуральної білої поверхні яйця оздоблювали перепаленим бджолиним воском, в них переважає стилізований геометрично-рослинний візерунок, поширений на Лабірщині, Свидничині та Снинщині. Орнаментика восково-рельєфного розпису писанок збагачує та поповнює розмаїту палітру орнаментальних композиційних схем та оригінальних писанкових мотивів народної творчості наших майстрів писанкового розпису.

Початком 80-их років XX ст. на основі традиційної воскової техніки розпису за-

вдяки славним чертїжнїанським майстрам художньо-декоративного оздоблювання виникає нова, раритетна техніка мистецького розпису великоднїх писанок – розпис натуральної білої поверхні яйця рельєфним кольоровим оздобленням масної пастелі, яка невдовзі набула широкого резонансу і швидко поширилась не тільки в межах Північно-Східної Словаччини, але цілої країни. Це вагоме, своєрідне і специфічне явище в народній культурі згодом стало настільки популярним, що напередодні Великоднїх свят почали виходити загальнословацькі великоднїх листівки-поздоровлення із зображенням писанок цією технікою оздоблювання чертїжнїанських майстрів. Прикрашання писанок кольоровою рельєфною технікою розпису полягає в тому, що в нїй використовують різнокольорову масну пастель, яку після розтоплення на плиті наносять на натуральну білу площину яйця спеціальним писальцем.

Йосиф ВАРХОЛ.
(Далі буде)

▲ Марія Крайняк з дочкою. Красний Брїд, окр. Меджилпбїрцї.

Гумор

- Андрїю, мали бїз зїме подумати о свадьбї, бї єм вагїтна.
- Та тї дурна, хто тї в такїм ставї возьме?

* * *

- Мїшку, чом не хочеш поцїловати тетїу?

- Бо са боїу. Вчєра єї хотїв поцїловати наш тато та достав чїо пыску.

* * *

Я зо своїов старов то мам барз тїякє, - поносує са Андрїї. - Дашто ся на попросїть, та сї на тото одповїсть, а потїм мї надавать, же єм глїпїї а нїчому ся не розумлю.

Програма радіо

1.4.2021 – четвер
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
2.4.2021 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Святова програма (Р)
3.4.2021 – субота
19.00 – 20.00 – Клуб особистостей – русинський
20.00 – 20.30 – Громадїнський клуб
20.30 – 21.00 – Гїт-парад русинський
21.00 – 22.00 – Національний журнал український
22.00 – 23.00 – На словечко, репрїза
4.4.2021 – недїля
21.00 – 22.00 – Там, у нас, репрїза
22.00 – 22.30 – Корєнї, репрїза
22.30 – 23.00 – Гїт-парад український, репрїза
5.4.2021 – понедїлок
18.15 – 18.40 – Святова програма
6.4.2021 – вївторок
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
7.4.2021 – середа
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Бєсїда русїнська
8.4.2021 – четвер
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
19.00 – 20.00 – Клуб особистостей, український
9.4.2021 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
10.4.2021 – субота
14.00 – 15.00 – Музичнї вїтаннїя
20.00 – 21.00 – Мандрївка з музикою

21.00 – 21.30 – Мости
21.30 – 22.00 – Музика національностей, репрїза
11.4.2021 – недїля
21.00 – 22.00 – Бєсїда русїнська, репрїза
22.00 – 22.30 – Громадїнський клуб, репрїза
22.30 – 23.00 – Гїт-парад русинський, репрїза
23.00 – 24.00 – Клуб особистостей русинський, репрїза
12.4.2021 – понедїлок
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
13.4.2021 – вївторок
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
14.4.2021 – середа
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Дзвонї над країною, репрїза
15.4.2021 – четвер
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
16.4.2021 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
17.4.2021 – субота
14.00 – 15.00 – Музичнї вїтаннїя
20.00 – 20.30 – Мї, русини
20.30 – 21.00 – Музика національностей
21.00 – 22.00 – Клуб особистостей український, репрїза
22.00 – 23.00 – Мандрївка з музикою, репрїза
18.4.2021 – недїля
09.00 – 10.00 – Лїтургїя ГКЦ
21.00 – 22.00 – Бєсїда русїнська, репрїза
22.00 – 22.30 – Мости, репрїза

22.30 – 23.00 – Музика національностей, репрїза
19.4.2021 – понедїлок
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
20.4.2021 – вївторок
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
21.4.2021 – середа
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Бєсїда русїнська
22.4.2021 – четвер
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
19.00 – 20.00 – На словечко
23.4.2021 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
24.4.2021 – субота
14.00 – 15.00 – Музичнї вїтаннїя
20.00 – 20.30 – Корєнї
20.30 – 21.00 – Гїт-парад український
21.00 – 22.00 – Національний журнал український, репрїза
25.4.2021 – недїля
21.00 – 22.00 – Дзвонї над країною, русинськи, репрїза
22.00 – 22.30 – Мї, русини, репрїза
22.30 – 23.00 – Музика національностей, репрїза
26.4.2021 – понедїлок
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
27.4.2021 – вївторок
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
28.4.2021 – середа
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
29.4.2021 – четвер
18.15 – 18.40 – Радїоновини (Р)
30.4.2021 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радїоновини (У)
Змїна програми можлива.

Україна не перейде на латиницю з кирилиці

Україна не перейде на латинський правопис з кирилиці.

Про це заявила голова Національної комісії зі стандартів державної мови Орієна Демська на пресконференції у Києві.

«Я думаю, що ми не перейдемо на латиницю, тому що це пов'язано з тим, що якщо ми відмовимося від кирилиці, якою ми користуємося від моменту її виникнення, то ми відріжемо велетенський пласт української писаної культури. І це будуть дуже великі втрати, і це неприпустимо», – наголосила Демська.

Зокрема, вона стверджує, що якщо Україна відмовиться від кирилиці, то вона одразу відмовиться від усіх Євангелій, словників, граматики Олексія Павловського 1818-го року.

«Це неправильно, напевно. Тому думаю, що якнайшвидшого переходу на латиницю не буде», – підкреслила вона.

Також вона розповіла, що на Галичині у XIX столітті відбулася спроба впровадити латиницю.

«Фактично 1833-м роком датовано початок так званої «азбучної війни», яка відбувалася впродовж усього століття», – сказала Демська.

«Йшлося про те, що латинські букви більше підходять для передавання

того, як розмовляють українці (фонетичного складу українців). І впродовж усього XIX століття відбувалися різні перипетії, конфлікти та історії, які поверталися до того, щоб українська мова користувалася кирилицею, то щоб користувалася латиницею. Запустили дуже багато культурних і політичних практик у Галичині, і власне, ця «азбучна війна» завершилася тим, що українська мова залишилася при кирилиці», – додала Демська.

Про ідею переходу на латиницю у 2018 році заговорив тодішній міністр закордонних справ Павло Клімкін. Зокрема, він запропонував обговорити можливе введення в Україні латиниці поряд із кириличним алфавітом. До такої ідеї його спонукала пропозиція історика і журналіста з Польщі Зємовїта Щєрека.

На той час директор Інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович тоді зазначав, що перехід України на латиницю може посилити русифікацію країни і зупинити перехід багатьох громадян на українську. Адже звична кирилична російська для багатьох буде простішою, ніж незнайома латинська українська.

УІАН, 24.02.21.

NOVE ŽYTĽA

KULT
MINOR

zahraničia prijima: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovalt-gtg.sk. Poštáčovná sadzba NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 71. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlač. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovalt-gtg.sk. Poštáčovná sadzba NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видає Союз русинів-українців СР.
Рік видання 71. Головний редактор Мїрослав Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшїв, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.